

אוניברסיטת תל-אביב
הפקולטה לניהול
בית הספר למוסמכים במינהל עסקים
החוג לחשבונאות

ביקורת חשבונות

מרצה: רו"ח רוני סיון
מתרגל: רו"ח אייל אברהם

סמסטר א' תשס"ח
מועד ב'

מועד הבחינה:	יום ג' 15.4.08, שעה 09:00.
משך הבחינה:	שלוש שעות.
מס' עמודים:	3 עמודים.
חומר עזר:	אסור השימוש בחומר עזר.

J-23

בהצלחה !!

הוראות חשובות לצורך סריקת מחברת הבחינה:

- נא להמנע מכתובה בעט ירוק או בעפרון.
- נא לא לכתוב בתחום השוליים.

בתום הבחינה על התלמיד להקפיד ולמסור למשגיחה באופן אישי את גיליון ומחברות הבחינה, ולהמתין עד אשר תסמן המשגיחה את המסירה.

כל הזכויות שמורות © מבלי לפגוע באמור לעיל, אין להעתיק, לצלם, להקליט, לשדר, לאחסן במאגר מידע, בכל דרך שהיא, בין מכנית ובין אלקטרונית או בכל דרך אחרת כל חלק שהוא מטופס הבחינה.

שאלה מס' 1 (30%)

להלן תיאור מספר אירועים ומצבים, שבהם נתקלת בעבודתך כרואה החשבון המבקר, במסגרת ביקורת דוחותיה הכספיים השנתיים של חברת אביב בע"מ (להלן - "החברה"), לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2007 (להלן: "הדוחות הכספיים"):

1. ✓ נמצאו ליקויים מהותיים בבקרה הפנימית בחברה, בעיקר בכל הקשור לניהול המלאי ורישומו.
2. ✓ הנהלת החברה מסרבת לאפשר לך לעיין בפרוטוקול מסוים של דירקטוריון החברה, בנימוקים דלקמן: הנושא שנדון בפרוטוקול הנו סודי; הדלפת תוכנו עלולה לגרום נזק רב לחברה ולבעלי מניותיה; אין לפרוטוקול זה זיקה כלשהי לדוחות הכספיים ולתהליך הביקורת שלהם. הנהלת החברה מוכנה למסור לך הצהרה בכתב על האמור לעיל.
3. ✓ בחודש דצמבר 2007 נתקבל בחברה מכתב התראה של משרד עורכי דין, לפני פניה לבית המשפט, בשם עובד לשעבר של החברה, לתשלום פיצויים בסך של 3,100,000 ₪, בשל נזקי גוף שנגרמו לעובד בעת היותו מועסק ע"י החברה (להלן - "התביעה"). הנהלת החברה מסרבת להתייחס לתביעה בדוחות הכספיים, בנימוקים כדלקמן: התביעה הנה קנטרנית, משוללת כל יסוד עובדתי, מטרתה הנה לסחוט כספים מהחברה; יועציה המשפטיים של החברה אינם יכולים להעריך, בשלב זה, את סיכויי התביעה להתקבל על ידי בית המשפט.
4. ✓ נתבקשת על ידי חשב החברה לא לשלוח בקשות לאישורי יתרות לספקים מסויימים, שכן למיטב ידיעתו היתרות בספרי החברה גבוהות מהיתרות בספרי אותם ספקים והצגת יתרותיהם, כפי שהן רשומות בספרי החברה, עלולה לגרום לדרישות תשלום מצידם ולגרום נזק לחברה.
5. ✓ נודע לך כי בעלי השליטה בחברה מנהלים משא ומתן למכירת אחזקותיהם בחברה לגורם המתחרה בחברה.

נדרש:

פרט ונמק את ההשפעה, אם קיימת, של כל אחד מהאירועים והמצבים שפורטו לעיל, על תהליך הביקורת של הדוחות הכספיים.

הערה: יש להתייחס בנפרד לכל אחד מהאירועים והמצבים שפורטו לעיל. הנך רשאי להניח לצורך תשובתך הנחות סבירות, ככל שימצא לנכון.

שאלה 2 (20%)

חברת חשמלית בע"מ, הינה חברה העוסקת ביבוא ובשיווק של מוצרי חשמל לשיווק ביתי (להלן - "החברה").

להלן באור מתוך דוחותיה הכספיים של החברה לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2007, המבוקרים על ידך:

באור 8- חייבים שונים ויתרות חובה

<u>31.12.2006</u>	<u>31.12.2007</u>	
<u>ש"ח</u>	<u>ש"ח</u>	
95,000	1,000,550	מוסדות*
570,320	470,400	עובדים
1,450,000	3,450,000	מקדמות לספקים
280,000	305,000	הוצאות מראש
<u>250,000</u>	<u>740,000</u>	הכנסות לקבל
<u>2,645,320</u>	<u>5,965,950</u>	

* רשויות המס- מס הכנסה ומס ערך מוסף.

נדרש:

הכן תכנית ביקורת לבדיקת הסעיפים דלעיל (יש להתייחס לכל סעיף בנפרד).
הערה: ניתן להניח הנחות סבירות באשר להרכב הסעיפים.

כל הזכויות שמורות © מבלי לפגוע באמור לעיל, אין להעתיק, לצלם, להקליט, לשדר, לאחסן במאגר מידע, בכל דרך שהיא, בין מכנית ובין אלקטרונית או בכל דרך אחרת כל חלק שהוא מטופס הבחינה.

שאלה מס' 3 (25%)

חברת שיגור מהיר בע"מ הינה חברה העוסקת במתן שירותי שילוח בינלאומי של מטענים ודברי דואר [להלן-"החברה"]. במהלך עסקיה ניהלה החברה להעניק אשראי לקוחותיה. סעיף הלקוחות בחברה, הכולל גם את האשראי שהוענק כאמור, מהווה את עיקר רכוש של החברה.

בעקבות קשיי מימון בפניהם ניצבת החברה, זומנת כרואה החשבון המבקר של החברה, לישיבה של הנהלת החברה, שנערכה בחודש פברואר 2008, ושנועדה לדון בהקטנת יתרות החייבים ובשיפור נוהלי הגביה. במהלך הישיבה, דווח ע"י סמנכ"ל הכספים של החברה, כדלקמן:

- לאחרונה נתגלו קשיים בגביית חובות של לקוחות מסוימים.
- בעריכת התאמות חשבון עם לקוחות נתגלו מקרים שבהם לקוחות חלקו על סכומים שבהם חויבו ע"י החברה, וסרבו להכיר באותם חייבים. הטענות העיקריות שהועלו ע"י אותם לקוחות היו בשל שירותים שלטענתם לא סופקו, תעריפים "מנופחים" וחיובי ריבית על אשראי בשיעורים מעבר למוסכם.
- בשנתיים האחרונות גדלה ריכוזיות האשראי שניתן ע"י החברה לקבוצת לקוחות הנמנים על קונצרן מסוים. האשראי שהוענק לקבוצת חברות זו מהווה כ-30 אחוזים מסה"כ סעיף הלקוחות בחברה. אין פיגורים בפירעון אשראי זה.
- קיימות יתרות חוב קטנות רבות הנובעות מפעילות של שנים קודמות.

סעיף 14א. חשבון

נדרש:

1. פרט את המלצותיך להנהלת החברה בהקשר לאמור לעיל ולדוחות הכספיים של החברה לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007.
2. ערוך תכנית ביקורת מקיפה לבדיקת סעיף "לקוחות", במסגרת הביקורת של הדוחות הכספיים השנתיים, של החברה, לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007.

שאלה מס' 4 (25%)

בדיון מקצועי שנערך במשרד רואי חשבון, לצורך רענון הנהלים ותכניות הביקורת הנהוגים במשרד, הושמעו הדעות והחילופי הדברים הבאים:

במענה לדבריו של רו"ח אגוזי: "כדי במסגרת תהליך ביקורת הדוחות הכספיים של תאגידים, על מבקרי החשבונות לסקור את פוליסות הביטוח שהוצאו לתאגידים", אמר רו"ח שקדי: "מה לביקורת הדוחות הכספיים ולפוליסות הביטוח? יתירה מזאת- סקירת פוליסות הביטוח מצריכה ידע מקצועי בתחום הביטוח, שאינו מצוי בדרך כלל אצל מבקרי החשבונות, ולפיכך, הנהל המוצע לא יתרום לתהליך הביקורת, ואין זה מתפקידו של רואה החשבון המבקר לעשות זאת".

נדרש:

1. הסבר ונמק את התייחסותך לאמירות ולחילופי הדברים שצוטטו לעיל.
2. הסבר כיצד על רואה החשבון המבקר לנהוג כאשר הוא מגלה במהלך הביקורת של הדוחות הכספיים ליקויים, או חשש לליקויים, בנוהלי הביטוח המיושמים בחברה.
3. הסבר ונמק האם לדעתך העדר ביטוח נאות של נכסי החברה, מצריך התייחסות בדוח רואה החשבון המבקר על הדוחות הכספיים של החברה.
4. הכן תכנית ביקורת מפורטת לבדיקת נושא הביטוחים בחברה במסגרת תהליך הביקורת של דוחותיה הכספיים.

כל הזכויות שמורות © מבלי לפגוע באמור לעיל, אין להעתיק, לצלם, להקליט, לשדר, לאחסן במאגר מידע, בכל דרך שהיא, בין מכונית ובין אלקטרונית או בכל דרך אחרת כל חלק שהוא משופס הבחינה.

אוניברסיטת תל-אביב
הפקולטה לניהול
בית הספר למוסמכים במינהל עסקים
החוג לחשבונאות

ביקורת חשבונות

מרצה: רו"ח רוני סיון
מתרגל: רו"ח אייל אברהם

סמסטר א' תשס"ח
מועד ב'

מועד הבחינה:	יום ג' 15.4.08, שעה 09:00.
משך הבחינה:	שלוש שעות.
מס' עמודים:	3 עמודים.
חומר עזר:	אסור השימוש בחומר עזר.

בהצלחה !!

הוראות חשובות לצורך סריקת מחברת הבחינה:

- נא להמנע מכתובה בעט ירוק או בעפרון.
- נא לא לכתוב בתחום השוליים.

בתום הבחינה על התלמיד להקפיד ולמסור למשגיחה באופן אישי את גיליון ומחברות הבחינה, ולהמתין עד אשר תסמן המשגיחה את המסירה.

כל הזכויות שמורות © מבלי לפגוע באמור לעיל, אין להעתיק, לצלם, להקליט, לשדר, לאחסן במאגר מידע, בכל דרך שהיא, בין מכנית ובין אלקטרונית או בכל דרך אחרת כל חלק שהוא מטופס הבחינה.

ביקורת חשבונות **מרצה: רו"ח רוני סיון** **מתרגל: רו"ח אייל אברהם**

פתרון הבחינה
סמסטר א' תשס"ח מועד ב'
15.4.2008

תשובה לשאלה 1

אירוע 1- קיומם של ליקויים מהותיים בבקרה הפנימית בחברה

ליקויים מהותיים בבקרה הפנימית מהווים חלק מסיכוי הביקורת (AUDIT RISK), ולכן על המבקר לקחת בחשבון סיכון זה בקביעת היקפם, עיתויים ואופיים של נהלי הביקורת שינקוט.

על המבקר להודיע להנהלת החברה על הליקויים בבקרה הפנימית, להמליץ בפניה לתקנם, ולבקשה לבדוק את השלכותיהם על הדוחות הכספיים, אם קיימות.

על המבקר להרחיב את היקף הביקורת על מנת לבדוק את נאותות הנתונים הכלולים בדוחות הכספיים, ואת השלכות הליקויים על הדוחות הכספיים, אם קיימות, בעיקר בכל הקשור למלאי וחשבונות הקשורים במלאי [קניות, מכירות, החזרות וכד'].

קיימים שני מצבים בסיסיים:

1. הליקויים הקיימים לא מנעו מרואה החשבון עריכת הביקורת והשלמתה בהתאם לתקני ביקורת מקובלים, באופן שהביקורת שערך מספקת בסיס נאות לחוות דעתו. במצב זה לא יהיו לליקויים האמורים בבקרה הפנימית השפעה על חוות דעתו.
2. הליקויים הקיימים בבקרה הפנימית מונעים מרואה החשבון עריכת הביקורת והשלמתה בהתאם לתקני ביקורת מקובלים. כלומר, קיימת הגבלה בביקורת שכתוצאה מכך יהא על רואה החשבון להסתייג בחוות דעתו על הדוחות הכספיים מחמת הגבלה בהיקף הביקורת ויתכן עד כדי חוסר אפשרות לחוות דעה על הדוחות הכספיים בכללותם, עקב השפעתו המהותית של המלאי על הדוחות הכספיים.

אירוע 2- עיון בפרוטוקולים

עיון בפרוטוקולים של דירקטוריון החברה מהווה נוהל ביקורת מקובל וחיוני בביקורת דוחותיהן הכספיים של חברות. על רואה החשבון לדרוש לעיין בפרוטוקול המסוים, למרות טענתה של הנהלת החברה כי אין לו זיקה לדוחותיה הכספיים.

המשך סירובה של הנהלת החברה לאפשר לרואה החשבון לעיין בפרוטוקול מהווה הגבלה בהיקף הביקורת ועלול לאלץ את המבקר להימנע מהדוחות הכספיים בכללותם.

אירוע 3- תביעה נגד החברה

ההתייחסות לתביעה בדוחות הכספיים תלויה במידה רבה בחוות דעתם של יועציה המשפטיים של החברה. העדר אפשרות מצדם של היועצים המשפטיים להעריך בשלב זה את סיכויי התביעה כרוכים במצב של אי-ודאות מצד החברה, שיש לתת לו גילוי נאות בדוחות הכספיים ויתכן משיקולי מהותיות אף הפניית תשומת לב בדוח רואה החשבון על הדוחות הכספיים.

סירובה של הנהלת החברה לגלות בדוחות הכספיים את קיומה של ההתראה בדבר נקיטת אמצעים משפטיים נגד החברה, עלולה לאלץ את רואה החשבון המבקרים להסתייג מהדוחות הכספיים בגלל היעדר גילוי כאמור.

אירוע 4- הגבלה בביקורת ספקים

על המבקר לבדוק את מהותה וסבירותה של הבקשה שלא לפנות לספקים בבקשה לקבלת אישורי יתרות.

על המבקר להעמיק את בדיקת יתרות אותם ספקים, לגביהם נמנע ביצוע נוהל משלוח בקשות לאישור יתרות על מנת לאמת את יתרות החוב הרשומות בספרי החברה. הבדיקה תלווה בנוהלי ביקורת

אלטרנטיביים לנוהל משלוח הבקשות לאישורי יתרות, כגון: גיול יתרות החוב ובדיקת האסמכתאות להיווצרותן, בדיקת התפתחות החוב לאחר תאריך המאזן, בדיקת ההתאמות שנערכו באופן שוטף עם אותם ספקים, לרבות: השוואת הרישומים בספרי החברה עם העתקי החשבון שהועברו לחברה ע"י הספקים וכד'.

אם השתכנע המבקר בדבר נאותות יתרות החוב הרשומות בספרי החברה, וזאת ע"י יישום נוהלי ביקורת חליפיים ומשלימים לנוהל בקשות לאישור יתרות, אשר נמנע ממנו לבצעו, הרי שחוות דעתו תהיה בלתי מסוייגת ובנוסף האחד.

אם לא השתכנע המבקר כאמור, יהיה במניעת משלוח הבקשות לאישורי יתרות הגבלה בהיקף הביקורת שהוטלה ע"י המבקר ותגרוור הסתייגות. אם ההגבלה האמורה היתה מסיבות שאינן מוצדקות, יהא עליו להימנע בחוות דעתו.

אירוע 5- מו"מ למכירת אחזקות בחברה

בדרך כלל, קיימת הפרדה פורמלית בין החברה לבין בעלי מניותיה ובדרך כלל, פעילות בעלי המניות באחזקותיהם בחברה אינה מעניינה של החברה ואינה רלוונטית לדוחותיה הכספיים. לפיכך, מידע בדבר מכירת האחזקות בחברה אינו נכלל בדרך כלל בדוחות הכספיים, ואינו אמור להשפיע, בדרך כלל, על תהליך הביקורת של דוחותיה הכספיים של החברה ואינו אמור להיכלל, בדרך כלל, בחוות הדעת, אלא אם לשינוי ההחזקות צפויה להיות השפעה מהותית על מצבה הכספי ותוצאות פעולותיה של החברה.

על המבקר להניח דעתו כי למו"מ בדבר מכירת האחזקות בחברה לבעלי השליטה בחברה מותרת אין השפעה על מצבה הכספי של החברה ועל תוצאות פעולותיה, כמוצגים בדוחותיה הכספיים, לרבות במסגרת האירועים לאחר תאריך המאזן. לדוגמה, עליו לוודא שלא נעשה ניסיון ע"י המוכרים ליפות את הדוחות הכספיים בדרכים לא נאותות, שאין כוונה לחסל את פעילות החברה, כולה או חלקה, להעביר קווי יצור לחברה המתחרה, לפטר עובדים וכד', והאם אין בכוונות אלה, אם תתממשנה, להשפיע על דוחותיה הכספיים של החברה לתקופה הנדונה או לאחריה. בדיקות אלה יכולות להיעשות על בסיס מידע גלוי באמצעי התקשורת, מידע המצוי בפרוטוקולים של הנהלת החברה, אסיפות בעלי מניותיה, שיחות עם הנהלת החברה וכד'.

ניקוד התשובה- כל סעיף 6%

תשובה לשאלה 2

עיקרי תכנית ביקורת לבדיקת סעיף "מוסדות"

1. קבע את רמת סיכון הביקורת [AUDIT RISK] הנדרשת לדעתך, ואמוד את רמת סיכון החשיפה [DETECTION RISK], לאור סקר הבקרה הפנימית, בו נאמדה רמת סיכון הבקרה [CONTROL RISK] והסיכון המובנה [INHERENT RISK].
2. השווה את רשימת המוסדות של השנה לזו של שנה קודמת לבדיקת שלמות הרשימה.
3. קבל מצבי חשבון החברה אצל המוסדות השונים עפ"י תדפיסים רלבנטיים של אותם מוסדות- מס הכנסה, מס ערך מוסף, והשווה אותם לרישומי החברה.
4. נתח את מצבי החשבון שנתקבלו מהמוסדות ואת התנועה בהם והשווה אותה לדיווחים התקופתיים שדיווחה החברה למוסדות ו/או לתשלומים ששילמה להם.
5. בדוק את נכונות חיובי וזיכויי הריבית, הפרשי הצמדה, קנסות וכד'.
6. בדוק קבלת היתרות בתקופה העוקבת לאחר תאריך המאזן.

עיקרי תכנית ביקורת לבדיקת סעיף "עובדים"

1. קבע את רמת סיכון הביקורת [AUDIT RISK] הנדרשת לדעתך, ואמוד את רמת סיכון החשיפה [DETECTION RISK], לאור סקר הבקרה הפנימית, בו נאמדה רמת סיכון הבקרה [CONTROL RISK] והסיכון המובנה [INHERENT RISK].
2. בדוק שיתרות החובה של העובדים נובעות מהלוואות שניתנו לעובדים, וודא פירעונן לאחר תאריך המאזן [מקדמות לעובדים היו אמורות להתקזז כנגד משכורת חודש דצמבר].

3. סקור את כרטיסי העובדים לאיתור תנועות חריגות במשך השנה.
4. בדוק אם היו יתרות חובה בחשבונות העובדים במשך השנה, ואם היה צורך לחייבם בריבית לפי סעיף 3 ט' לפקודת מס הכנסה.

עיקרי תכנית ביקורת לבדיקת סעיף "מקדמות לספקים"

1. קבע את רמת סיכון הביקורת [AUDIT RISK] הנדרשת לדעתך, ואמוד את רמת סיכון החשיפה [DETECTION RISK], לאור סקר הבקרה הפנימית, בו נאמדה רמת סיכון הבקרה [CONTROL RISK] והסיכון המובנה [INHERENT RISK].
2. וודא כי נשלחו בקשות לאישורי יתרות לספקים, כולל אלה ששולמו להם מקדמות, והשווה התשובות לרשום בספרי הגוף המבוקר.
3. בדוק שהיתרות משקפות מקדמות לספקים, ולא יתרות הנובעות מתשלומים לספקים, שהחויבים בגינם [חשבונות שנתקבלו מספקים] לא נרשמו בטעות או עקב תקלה.
4. בדוק שהמקדמות לספקים קוזזו נגד החויבים מהספקים בשנה העוקבת.

עיקרי תכנית ביקורת לבדיקת סעיף "הוצאות מראש"

1. קבע את רמת סיכון הביקורת [AUDIT RISK] הנדרשת לדעתך, ואמוד את רמת סיכון החשיפה [DETECTION RISK], לאור סקר הבקרה הפנימית, בו נאמדה רמת סיכון הבקרה [CONTROL RISK] והסיכון המובנה [INHERENT RISK].
2. בדוק שיתרת הפתיחה של הסעיף הנובעת מהוצאות מראש בגין שנת הדוח, הועברה לכרטיסי ההוצאות המתאימים.
3. בדוק את חתך כרטיסי ההוצאות השונים, לאיתור הוצאות שנרשמו, ושיש לשייכן לשנת הדוח הבאה, דהיינו לסעיף "הוצאות מראש".
4. בדוק מיון בין "הוצאות מראש לזמן קצר", לבין "הוצאות מראש לזמן ארוך", ו/או "חלויות שוטפות של הוצאות מראש לזמן ארוך" ומיון הנאות בדוחות הכספיים.
5. וודא שב"הוצאות מראש" לא כלולים סכומים שלא צפויה מהם תועלת בעתיד [יש להפחיתן להוצאות].
6. וודא שלא נרשמו "הוצאות מראש" כנגד "המחאות לפרעון" [ניפוח הדוחות הכספיים].

עיקרי תכנית ביקורת לבדיקת סעיף "הכנסות לקבל"

1. קבע את רמת סיכון הביקורת [AUDIT RISK] הנדרשת לדעתך, ואמוד את רמת סיכון החשיפה [DETECTION RISK], לאור סקר הבקרה הפנימית, בו נאמדה רמת סיכון הבקרה [CONTROL RISK] והסיכון המובנה [INHERENT RISK].
2. בדוק שיתרת הפתיחה של הסעיף, הנובעת מהכנסות בגין שנת הדוח"ח הקודמת, נזקפה להכנסות המתאימות בשנת הדוח"ח.
3. בדוק את כרטיסי ההכנסות השונים, לאיתור "הכנסות מראש", השייכות לשנת הדוח"ח הבאה.
4. בדוק מיון בין "הכנסות לקבל לזמן קצר", לבין "הכנסות לקבל לזמן ארוך" ומיון נאות בדוחות הכספיים.
5. בדוק מיון בין "הוצאות מראש לזמן קצר", לבין "הוצאות מראש לזמן ארוך", ו/או "חלויות שוטפות של הוצאות מראש לזמן ארוך".

נקוד התשובה - כל סעיף 4%.

תשובה לשאלה 3

נדרש 1. המלצות להנהלת החברה

קשיים בגביית חובות

- חיזוק אמצעי הבקרה הפנימית על מתן אשראים וטיפול בגבייתם.
- בדיקת נאותות ההפרשה לחובות מסופקים בדוחות הכספיים.

חיובי יתר של לקוחות

- בדיקת נהלי חיוב הלקוחות בתעריפי השירות ובריבית.
- חיזוק אמצעי הבקרה הפנימית באשר לחיובי הלקוחות בשל שירותים שניתנו וריבית על פיגורים בתשלומים, לרבות מניעת חיובי סרק.
- בדיקת הצורך בביטול חיובי יתר ו/או חיובי סרק לצורך הצגה נאותה של סעיפי ההכנסות והלקוחות.
- בדיקת נאותות ההפרשה לחובות מסופקים בדוחות הכספיים, כתוצאה מחיובי יתר שאינם ברי גביה.

ריכוזיות אשראי

- בדיקת נהלי מתן האשראי ואישור מסגרות האשראי ללקוחות, תוך ישום נאות של מדיניות סיכונים במתן אשראי.
- חיזוק אמצעי הבקרה הפנימית בכל הקשור לריכוזיות אשראי למניעת כשלי אשראי מהותיים.
- בדיקת יכולת ההיפרעות מהאשראי שניתן לקבוצת החברות, ושהינו מהותי במיוחד עבור החברה ובדיקת הצורך לערוך בגינו הפרשה לחובות מסופקים.

יתרות חוב קטנות משנים קודמות

- חיזוק אמצעי הבקרה הפנימית על גביית חובות.
- בדיקת הצורך לערוך הפרשה לחובות מסופקים או מחיקת חובות בגין שנים קודמות שאינם ברי גביה.

נדרש 2. תכנית ביקורת לבדיקת סעיף "לקוחות"

1. קבע את רמת סיכון הביקורת, הנדרשת לדעתך, ואמוד את רמת סיכון החשיפה לאור תוצאות סקר הבקרה הפנימית, בו נאמדה רמת הסיכון הבקרה וסיכון המובנה.
2. ערוך סקר בקרה פנימית בכל הקשור לנוהלי הטיפול במתן אשראי ללקוחות, מתן הנחות, חיובי ריבית והצמדות, החזרות, גביית החובות וכד'.
3. בדוק את נאותות חיובי הלקוחות בגין ריבית והצמדה והתאמתם להסכמי ההתקשרות עם הלקוחות.
4. בדוק את טענת הלקוחות על חיובי יתר בגין שירותים שלא סופקו, ותעריפים מנופחים, והצורך במחיקת חיובים אלה.
5. בדוק את ריכוזיות האשראי שניתן ע"י החברה ללקוחות הקשורים ביניהם, והערך את מידת הסיכון שלקחה על עצמה החברה בריכוזיות אשראי זה. בדוק את הבטחונות שקיבלה החברה להבטחת פרעון אשראי זה ואת אישור ההנהלה למתן האשראי והדרכים להבטחתו.
6. קבל מהמבוקר רשימה מגויילת של לקוחותיו, תוך הפרדה בין לקוחות רגילים ללקוחות שאינם רגילים, כגון: דירקטורים, מנהלים, עובדים, צדדים קשורים וכד'.
7. השווה את תקופות האשראי בפועל לתקופות האשראי שאושרו ללקוחות במהלך העסקים הרגיל.
8. בדוק את יכולת החברה להיפרע מיתרות לקוחות שנוצרו מפעילות בשנים קודמות ואת הצורך למחקן לחובות אבודים או לערוך בינו הפרשה לחובות מסופקים.
9. וודא משלוח בקשות לאישורי יתרות עפ"י מדגם מייצג.
10. קבל מהמבוקר התאמות להפרשים שנתגלו בין תשובות הלקוחות לבין היתרות בספרי החשבונות. בדוק אסמכתאות המבססות את ההתאמה.
11. בדוק התפתחות חובות הלקוחות לאחר תאריך המאזן.
12. קבל הסברים לגבי חובות לקוחות שלא נפרעו עד מועד עריכת הביקורת.
13. קבל מכתב מיועציה המשפטיים של החברה המטפלים בגביית חובות עבור החברה, המפרט את הסטטוס של החובות.
14. בדוק את נאותות ההפרשה לחובות מסופקים, לרבות הבטחונות שנתקבלו מהלקוחות להבטחת האשראי שניתן להם. וודא שההפרשה מחושבת באופן עקבי.
15. קבל רשימה של חובות אבודים שנמחקו ע"י החברה וודא שלמותה ונאותותה.
16. וודא קיומם של חובות צמודים למדד, או למט"ח וודא שיערוכם.

17. סקור את תיקי ההתכתבויות של החברה עם לקוחותיה, לצורך איתור מחלוקות על יתרות החוב ותנאיהן, ולצורך איתור התקשרויות חריגות עם לקוחות, שיש להן השלכות על הדוחות הכספיים, כגון: התקשרויות למכירה במחירים ובתנאים מיוחדים, התקשרויות להספקת סחורה לזמן ארוך וכד'.
18. בדוק את נאותות חתך המכירות וחיוב הלקוחות.
19. סקור זיכויים בחשבונות הלקוחות לאחר תאריך המאזן והצורך לייחסם לתקופת הדוח.
20. בדוק סיווג והצגה נאותים בדוחות הכספיים, לרבות מתן מידע נוסף ככל שנדרש.

ניקוד התשובה

%	
8	נדרש 1
17	נדרש 2
25	סה"כ

הערה: יש להתייחס בתשובה לבעיות הספיציפיות הקיימות בחברה והשפעתן על תכנית הביקורת.

תשובה לשאלה 4

נדרש 1- התייחסות לאמירות ולחילופי הדברים

- צודק ר"ח אגוזי וטועה ר"ח שקדי, שכן במסגרת תהליך הביקורת הדוחות הכספיים של תאגידים, על מבקרי החשבונות לסקור את פוליסות הביטוח שהוצאו לתאגידים, וזאת מהסיבות דלקמן:
- סקירת נושאי הביטוחים, כחלק מסקירת נוהלי הבקרה הפנימית בתאגידים, שנועדה להבטיח שמירה על נכסי החברה ומיזעור הנזקים שיכולים להיגרם לנכסים ולתאגיד בכללותו.
  - סקירת פוליסות הביטוח כביטוח להוצאות הביטוח [הפרמיות] ובדיקת נאותות חתך הוצאות ביטוח.
  - הסתייעות בפוליסות הביטוח כראיות ביקורת משלימות לאימות קיומם ושווים של נכסים, כגון: מלאי, נכסים קבועים, חובות המובטחים בביטוחי אשראי וכד'.
  - הסתייעות בפוליסות הביטוח להערכת התביעות התלויות, השיפויים העשויים להתקבל מהמבטחים, והצורך ביצירתן של הפרשות שונות בגין התביעות התלויות, כגון:
    - פוליסות אחריות מוצר בעניין תביעות לקוחות בגין נזקים שנגרמו להם משימוש במוצרים שנרכשו על ידם.
    - פוליסות אחריות מעבידים בעניין תביעות עובדים בגין נזקים שנגרמו להם בהקשר לעבודתם.
    - פוליסות אחריות מקצועית בעניין תביעות בשל רשלנות מקצועית.

נדרש 2- גילוי ליקויים בביטוחים

הגיע המבקר למסקנה כי זיהה ליקויים בנוהלי הביטוח המיושמים בחברה, או חשש לקיומם של ליקויים כאמור, עליו לפנות מיידית לגורמים הבכירים בתאגיד, לרבות המנכ"ל, ולהפנות תשומת לבם לליקויים שנמצאו על ידו בתחום הביטוחים, ובמיוחד אם קיים חשש להעדר כיסוי ביטוחי נאות. רצוי כי פניה זו תעשה גם בכתב.

הגיע המבקר למסקנה כי פנייתו הנ"ל לא נענתה ו/או לא טופלה כראוי, עליו לדווח על כך בהקדם האפשרי לוועדת הביקורת וליו"ר הדירקטוריון במכתב להנהלה.

נדרש 3- התייחסות לליקויים בביטוחים בדוח רואה החשבון המבקר על הדוחות הכספיים

העדר ביטוח נאות אינו תלויה חשבונאית, אלא ליקוי עסקי, או מהלך עסקי מכוון [ביטוח עצמי וכד']. לפיכך, אין להתייחס לליקויים בביטוחים בדוח רואה החשבון המבקר על הדוחות הכספיים, שכן הדוחות הכספיים נועדו להציג את מצבו הכספי של התאגיד, תוצאות פעולותיו, השינויים בהונו העצמי ותזרימי המזומנים שלו.

הדוחות הכספיים לא נועדו להציג ליקויים בתחומים שונים של פעילותו של הגוף המבוקר, כגון: העדר ביטוח נאות וכד', כל עוד אין להם השלכות על הדוחות הכספיים.

נדרש 4- עיקרי תכנית ביקורת לבדיקת נושא הביטוחים במסגרת ביקורת הדוחות הכספיים

1. ערוך סקר בקרה פנימית בכל הקשור לנהלי הביטוח, לרבות: התקשרויות עם חברות ו/או סוכני ביטוח, טיפולים שוטפים בתביעות והתחשבות עם חברות הביטוח, דיווחים פנימיים, רישומים חשבונאיים וכד'.
2. קבע את רמת סיכון הביקורת [AUDIT RISK] הנדרשת לדעתך, ואמוד את רמת סיכון החשיפה [DETECTION RISK], לאור סקר הבקרה הפנימית, בו נאמדה רמת סיכון הבקרה [CONTROL RISK] והסיכון המובנה [INHERENT RISK].
3. קבל רשימה של פוליסות ביטוח תקפות לפי סוגי הביטוח השונים. שים לב לפוליסות שהיו קיימות בתקופת הדיווח הקודמת ואינן קיימות בנוכחית, ולקיומן של פוליסות חדשות.
4. בדוק תקפותן של הפוליסות ושלמות הרישומים בגינן, ע"י קבלת אישורים מחברות הביטוח וע"י בדיקה של תשלומי הפרמיות.
5. בדוק סבירות הכיסוי הביטוחי, ע"י השוואת סכומי הכיסויים בפוליסות, לסכומי הנכסים בדוחות הכספיים המותאמים, להערכות שמאי, אם קיימות וכד'.
6. סקור את דמי הביטוח [פרמיות ודמים] והשווה את רישומי ההוצאות בספרים לפירוטי ההוצאות המצורפים לפוליסות, לבדיקת שלמות הרישום והחתכים החשבונאיים [הוצאות ביטוח מראש וכד']. יש לתת דגש בבדיקה לצבירת הוצאות הביטוח בשל ביטוחים שהפרמיה הסופית בגינם נקבעת בדיעבד, כגון: ביטוחי אחריות מוצר [פונקציה של המכירות], ביטוח מלאי [פונקציה של רמות המלאי] וכד'.
7. סקור החזרי פרמיות, עקב ביטולי פוליסות, הקטנת כיסויים, קבלת הטבות, הנחות וכד', וודא רישומן הנאות וייחוסן לתקופה המתאימה.
8. סקור תביעות והודעות על נזקים שהוגשו למבטחים ותוצאותיהן, כדלקמן:
  - וודא רישום נאות של התקבולים מחברות הביטוח.
  - וודא רישום חובות חברות ביטוח בגין תביעות שהוכרו וטרם שולמו.
  - סקור תביעות שהוגשו וטרם הוכרו ע"י המבטחים לצורך הערכת שיפויים בגין תביעות תלויות וכד'.

נקודת התשובה:

%	
5	נדרש 1
5	נדרש 2
5	נדרש 3
10	נדרש 4
25	סה"כ